

dřicha G-a 160.000 Kč bylo přeneseno na vdovu Martu G-ovou $\frac{1}{4}$, t. j. 40.000 Kč a na děti Eduarda G-a a Gertildu Z-ovou po $\frac{3}{8}$, t. j. po 60.000 Kč, odpovídá odevzdací listině ze dne 10. července 1924 a není tímto nikterak předbíháno rozhodnutí dědiců, by závodní podíl po Jindřichu G-ovi byl přenesen pouze na jednoho z dědiců, jak to má na mysli čl. 19 společenské smlouvy.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil rejstříkovému soudu, by působil vhodnými prostředky k tomu, by změna nastalá úmrtím společníka Jindřicha G-a byla ve srovnalosti se společenskou smlouvou opovězena k zápisu do obchodního rejstříku.

Důvody:

Podle § 75 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. jsou závodní podíly zásadně převoditelné a zděditelné. Toto ustanovení není však právem donucovacím, nýbrž ponechává se autonomii společnosti, by smlouvou převoditelnost nebo zděditelnost obmezila, ztížila nebo zcela vyloučila. Takovéto obmezení dlužno spatřovati také v předpisu čl. 19 společenské smlouvy, který stanoví, že závodní podíl zesnulého společníka může býti dědictvím převeden jen jako celek a jen na jediného dědice. Neučinil-li tedy společník na případ smrti opatření, by jeho celý závodní podíl přešel na jednoho z více dědiců, jest na těchto, by se sami mezi sebou vypořádali a určili, kdo z nich má býti přejímatelem podílu, neboť smlouvou jest vyloučen pravidelný jinak případ (§ 79 první odstavec uved. zák.), že závodní podíl při setrvání ve společnosti jest mezi dědice dělitelným. Vzal-li tudíž rejstříkový soud prostě na vědomí, že závodní podíl společníka G-a přešel podle odevzdací listiny ze dne 10. července 1924 v určitém poměru na vdovu a dvě děti zůstavitelovy, nestalo se tím nic ve věci rejstříkového pořádku. Naproti tomu dlužno přisvědčiti rekursnímu soudu, že měli dědicové od vydání odevzdací listiny, které se stalo dne 10. července 1924, dosti času, aby se dohodli, kdo z nich má převzít ve smyslu čl. 19 společenské smlouvy závodní podíl Jindřicha G-a a že tedy povolování dalších lhůt není již na místě. Bude tudíž postupovati ve směru naznačeném již usnesením rejstříkového soudu ze dne 28. srpna 1925 (§ 102 zák. čís. 58/1906 a §§ 10, 12 uvoz. zák. k obch. zák.), aby rejstříkový pořádek byl konečně zaveden. Poněvadž usnesení rekursního soudu ve věci samé zřejmě odporuje zákonu, jest dovolací rekurs v ustanovení § 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. odůvodněn a bylo rozhodnuto, jak se stalo.

Čís. 7529.

Pozemková reforma.

Dohoda podle § 44, druhý odstavec, náhr. zák. mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem musí býti podepsána a tudíž uzavřena před-

sedou Státního pozemkového úřadu, jinak není pro Státní pozemkový úřad závaznou. Nestačí prohlášení a podpis přidělového komisaře. Ani obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu není oprávněna k dohodě.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1927, R I 967/27.)

Pachtýř zabraného majetku domáhal se na československém eráru náhrady nákladu na osetí pozemků a na provedení všech potřebných vedlejších prací, odvolává se na dohodu, již prý v tom směru učinil se Státním pozemkovým úřadem. Procesní soud první stolice, zamítнув námitku nepřipustnosti pořadu práva a věcné i místní nepřislušnosti, žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Prvý soud zamítl žalobní nárok jednak pro nedostatek pasivní legitimace žalovaného československého státu, jenž ve věcech pozemkové reformy jest zastupován Státním pozemkovým úřadem, který podle § 4 zákona čis. 330/19 nadán jest procesní způsobilostí a který jedině mohl by býti přinucen ku splnění prosby, jednak proto, že ani československý stát ani Státní pozemkový úřad nejsou právně zavázány ani povinny k zaplacení zažalované částky. S názorem tím nelze souhlasiti. Podle § 4 zákona ze dne 11. června 1919, čis. 330 sb. z. a n. zastupuje sice Státní pozemkový úřad stát co do všech práv a závazků z provádění zákonů o zabránění velkého majetku pozemkového proti osobám třetím, soudům a jiným úřadům a také spravuje majetek prováděním záborového zákona do státní správy případlý zcela samostatně, ale tím není ještě řečeno, že Státní pozemkový úřad jako takový jest právnickou osobou, mající procesní způsobilost ve smyslu civilního řádu soudního. Státní pozemkový úřad provádí pozemkovou reformu a spravuje touto reformou do státní správy případlý majetek jen jménem československého státu jako každý jiný úřad, který má co činiti s majetkem státu. Proto také podléhá ministerské radě. V projednávaném případě nejedná se ani o zaplacení náhrady za provedené práce podle zákona o pozemkové reformě, nýbrž o zaplacení náhrady za vykonanou práci po provedení pozemkové reformy na základě ujednání se Státním pozemkovým úřadem jako zástupcem státu, které se sice stalo za příležitosti provádění pozemkové reformy, ale zakládá se na soukromoprávní úmluvě, z níž nároky uplatňovati dlužno pořadem práva. Nejde tu tedy o nárok veřejnoprávní plynoucí z provádění pozemkové reformy, nýbrž o nárok soukromoprávní. To také přiznává rozsudek soudu první stolice, prohlašuje, že se žaloba opírá o soukromoprávní dohodu ze dne 17. srpna 1925 (8. října 1925) a že se nejedná o obvyklé a pravidelné určení náhrady řízením oceňovacím. Jde proto jen o to, zda toto ujednání se Státním pozemkovým úřadem bylo uzavřeno a zda jej váže. A tu je protokolem ze dne 17. srpna 1925 prokázáno, že dne 17. srpna 1925 (8. října 1925) stala se mezi žalobcem a Státním pozemkovým úřadem dohoda o hospodaření po sklizni 1925 a stanoveny byly ceny za jednotlivé druhy polních prací. Také dopisem ze dne 1. října 1925 byl

žalobce Státním pozemkovým úřadem vyzván, by okamžitě započal s polní prací, jak bylo s přidělovým komisařem dojednáno, a sděleno mu, že veškeré náklady na novou úrodu budou podle zákona hrazeny. Tento dopis byl žalobci zaslán přidělovým komisařem, k čemuž byl Státním pozemkovým úřadem zmocněn. Jest sice pravda, že tyto funkce nepatří k funkcím obvodových úřadoven ve smyslu § 8 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n., ale nelze zapomenouti, že se tak stalo při příležitosti provádění pozemkové reformy, by osoby později na přidělených pozemcích hospodařící nebyly zkráceny proto, že nemohly jeden rok převzaté pozemky obhospodařovati. Ostatně ku zmocnění takovému byl Státní pozemkový úřad oprávněn jako každý jiný, který má v rukou správu státního majetku. Z toho plyne, že ujednání uzavřeno bylo jediné se Státním pozemkovým úřadem jako úřadem provádějícím pozemkovou reformu jménem státu. Prvý soud však z tohoto ujednání neodvozuje závazek pro stát, nýbrž pro osoby, kterým po tomto ujednání byly pozemky žalobcem obhospodařované později přiděleny, a dovolává se protokolu ze dne 24. června 1925, výpovědi svědka ing. Františka H-a a protokolu ze dne 17. ledna 1927. Ale přehlíží, že v době tohoto ujednání se ani nevědělo, komu pozemky, které žalobce měl v pachtu, budou přiděleny, a proto již z tohoto důvodu nemohlo ujednání býti uzavřeno s jednotlivými osobami, jimž pozemky byly později přiděleny. Také při vyjednávání nebylo řečeno, že se práce objednávají pro tyto osoby. Protokol ze dne 24. června 1925 se vůbec nezmiňuje o závazku třetích osob k žalobci a svědek Ing. František H. se jen domnívá, že žalobce musel si toho býti vědom, že jedná jménem třetích osob, aniž uvádí okolnosti, ze kterých by tato domněnka plynula. Nerozhodno jest pro posouzení závazku, jaká je vnitřní manipulace Státního pozemkového úřadu při plnění podobných závazků, když jest prokázáno, že polní práce u žalobce objednal Státní pozemkový úřad a ujednání uzavřeno bylo se žalobcem, aniž by mu bylo řečeno, že objednávka týká se třetích osob. Ale ani z protokolu ze dne 17. ledna 1927 nelze odvoditi závazek třetích osob. neboť protokol ten sepsán byl již po ujednání a neobsahuje vzdání se závazku proti Státnímu pozemkovému úřadu, což plyne z konečné věty, že žalobce již žalobu na zaplacení náhrady podal. Tomu také tak bylo, neboť projednávaná žaloba podána byla již dne 20. srpna 1926. Stejně nezáleží na tom, zda ceny stanovené za jednotlivé druhy prací jsou jen směrnici či pevnými platy, ježto přiměřená odměna za vykonané práce musí býti vždy zaplacená, nebyly-li práce výslovně jako bezplatné smluveny. A tomu tak v souzeném případě není. Věcí soudu jest, aby tyto ceny řádně zjistil. Jimi se však první soud nezabýval, aniž dalšími námitkami proti žalobnímu nároku. V tom jest řízení neúplným a nemohlo proto ve věci samé býti rozhodnuto, takže nezbyvalo než rozsudek soudu první stolice zrušiti a doplnění prvnímu soudu v naznačených směrech naříditi.

N e j v y š š í s o u d zrušil usnesení odvolacího soudu a uložil mu, by znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Pokud stížnost uplatňuje nepřípustnost pořadu práva, brání nejvyššímu soudu jeho plenární rozhodnutí čís. 3775 sb., by se do této otázky pouštěl, neboť je podle rozhodnutí toho vázán pravoplatným usnesením prvé stolice, proti němuž žalovaná strana stížnosti nepodala, a musí se nejvyšší soud zabývatí věcí samou, byť snad na pořad práva nenáležela, nýbrž měla rozhodována býti pořadem správním. Ve věci samé dlužno vycházeti z předpisů náhradového zákona, jenž nároky pachtýře na náhradu nákladů na nemovitost Státním pozemkovým úřadem převzatou odkazuje v § 43 a) na oceňovací řízení prováděné podle § 41 a násl. Státním pozemkovým úřadem, což platí podle § 11 (3) vl. nař. ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n., provádějícího § 41 náhr. zák. i o nákladech na docílení budoucí úrody. Ocenění toto může se sice státi podle § 44 (2) náhr. zák. i dohodou mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem — a rozumí se, že pokud vlastník nároky pachtýřovy podle § 43 a) odst. (2) a (3) náhr. zák. uznal (srov. § 50 a) odst. (5) téhož zák.) nebo jde o nároky podle § 43 (4), bude míti místo dohoda mezi Státním pozemkovým úřadem a pachtýřem — avšak každá taková dohoda o přejímací ceně musí býti podle § 44 odst. (2) náhr. zák. podepsána a tudíž uzavřena předsedou Státního pozemkového úřadu, jinak není pro Státní pozemkový úřad (pro stát) závazna, což úplně souhlasí s předpisem § 3 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n., že Státní pozemkový úřad zastupuje jeho předseda nebo jeho náměstek. Nemůže to tedy býti žádný jiný úředník Státního pozemkového úřadu a mohlo by býti jen otázkou, o kterou však zde nejde, zda předseda Státního pozemkového úřadu musí každou takovou dohodu oceňovací podepsati (uzavříti) nutně sám, či zda mohl by si zřídití plnomocníka, jenž by ji podepsal místo něho a jehož plná moc by pak ovšem k dohodě připojena býti musila. Z tohoto právního stavu nutno tedy na věc hleděti, když jde podle tvrzení žalobce o dohodu za náklady na docílení příští úrody, náklady to do oceňovacího řízení, jak už řečeno, patřící. Prvý soud zamítl pachtýřovu žalobu pro nedostatek závazku na straně žalovaného státu, neboť dohoda v protokolech ze dne 17. srpna 1925 a 8. října 1925 nestanoví prý povinnost státu práce tam uvedené platiti, nýbrž udává prý jen směrnice pro určení (výši) náhrady za ně, naopak soud prý na základě protokolu ze dne 24. června 1925 a svědectví inž. Fr. H-a dospěl k přesvědčení, že práce ty měli platiti nabyvatelé (přídělci), o čemž prý žalobce dobře věděl, neboť dne 17. ledna 1927 sám u Státního pozemkového úřadu žádal, by byli vybídnuti ku placení. Rekursní soud naproti tomu má za to, že dohoda nebyla uzavřena pro přídělce, což prý ani nebylo možno, když přídělci ještě známi nebyli, jak H. dosvědčil, nýbrž prý ujednání uzavřeno pro Státní pozemkový úřad a zavazuje jej k náhradě. Sice v dohodě stanoveny jen ceny za jednotlivé druhy polních prací, avšak již dopisem ze dne 1. října 1925 byl prý žalobce Státním pozemkovým úřadem vyzván, by okamžitě započal s polní prací, jak bylo s přídělovým komisařem do-

jednáno a sděleno mu, že veškeré náklady na novou úrodu budou podle zákona hrazeny, a tento dopis byl prý žalobci zaslán přidělovým komisařem, k čemuž prý byl Státním pozemkovým úřadem zmocněn. Jest prý sice pravda, že tyto funkce nepatří k funkcím obvodových úřadoven ve smyslu § 8 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n., ale nelze prý zapomenouti, že se to stalo při provádění pozemkové reformy, by pozemky byly včas obdělány. Ve skutečnosti však vypadá věc tak, že dopis ze dne 1. října 1925, na němž rekursní soud buduje, uvádí na adresu žalobce, že Státní pozemkový úřad »znovu vyzval přidělového komisaře, by podle náhradového zákona vyzval osoby hospodařící, by ihned započaly s hospodařením na půdě zbytkových statků« a v důsledku toho že podepsaný úřad žalobce »opětne vyzývá k okamžitému zahájení prací, jak již bylo s přidělovým komisařem dojednáno« a dodává: »Veškeré náklady na novou úrodu budou Vám podle zákona nahrazeny« a podpis zní: Obvodová úřadovna Státního pozemkového úřadu v Č., přidělový komisař (stampilka) Ing. H. (rukopisně). V tom zmocnění přidělového komisaře se strany Státního pozemkového úřadu spatřovati nelze, nýbrž jen rozkaz vyzvati pachtýře, by plnil svou zákonnou povinnost obdělati řádně a včas pozemky. Sdělení téhož rozkazu obsahuje i dopis ze dne 6. října 1925, a i zde, což nadto přidělový komisař připojuje, přidává z vlastní iniciativy a vlastní domnělé pravomoci. A co více v protokole ze dne 24. června 1925, na nějž se rekursní soud odvolává, ovšem za tím účelem, že ani zde není o závazku přidělců řeči a jenž též už mluví o polních pracích, dodává na konci, že podléhá schválení Státního pozemkového úřadu, a je žalobcem podepsán. Netřeba tedy ani rozbíratí otázku, zda se ve všech shora uvedených písemnostech a v ostatních ke spisům připojených, na něž by se v té příčině ještě odvoláváno býti mohlo, vůbec někdo uvádí jako ten, kdo uložené pachtýři práce obdělávací má platiti, a kdo, zda Státní pozemkový úřad či přidělci, nýbrž stačí, že tyto úkony podepsané buď jen přidělovým komisařem inž. H-em nebo nad to opatřené ještě razítkem obvodové úřadovny v Č., nemohou Státní pozemkový úřad a tedy ani stát zavazovati, i kdyby nakrásně byl mu v nich nějaký závazek uložen. Nemohou stát zavazovati, protože tu není naprosto nic, z čehož by se dalo dovozovati, že přidělový komisař byl aspoň Státním pozemkovým úřadem jako takovým, neřku-li přímo jeho předsedou, k tomu zmocněn. Ale ani o schválení nemůže býti řeči. Jediné, co by tu přicházelo v úvahu, by bylo, že Státní pozemkový úřad účty žalobcovy převzal, což nebylo přijetím, neboť převzetí nestalo se v úmyslu je vypořádati, nýbrž v úmyslu zařídití, by je přidělci vypořádali, jak z obsahu listin ze dne 19. května, 3. srpna, 4. srpna 1926 a 17. ledna 1927 jasně plyne, a tedy pouze v úmyslu sprostředkovati mezi žalobcem a přidělci, které Státní pozemkový úřad za povinný k vyrovnání nároku žalobcova pokládal. Ale ovšem nesluší ani zde zapomínati, že, bylo-li při uzavření dohody k založení závazku pro Státní pozemkový úřad potřebí podpisu jeho presidenta, bylo by ho potřebí k účinnému schválení. Zkrátka, když při přesném dodržení přísného předpisu zákona bylo by potřebí prohlášení a podpisu presidenta Stát-

niho pozemkového úřadu, je samozřejmo, že nemůže dostačiti prohlášení a podpis přidělového komisaře. Aby nebylo ve výkladu mezery, dlužno vzhledem k tomu, že na rozhodných písemnostech nalézá se razítko Obvodové úřadovny v Č., ještě zkoumati, zda byla úřadovna podle zákona k uzavření sporné dohody oprávněna. Otázku dlužno zodpověděti záporně, neboť ze všech oprávnění obvodových úřadoven vypočtených v čl. I. vl. nař. ze dne 23. června 1921, čís. 225 sb. z. a n., mohou přijíti v úvahu jen čís. 3 a 12, ale při bližším ohledání ani ty nedopadají a ovšem vzhledem k shora uvedenému předpisu § 44 (2) náhr. zák. dopadati nemohou; čís. 3 ukládá obvodovým úřadovnám prováděti přípravné práce k převzetí zabraného majetku, kamž ale oceňovací řízení nepatří, protože se může převzetí státi i předem a oceňovací řízení teprve následovati, a, co se zvláště týče provedení obhospodařovacích prací po sklizni, o něž zde jde, nejsou podmínkou převzetí, naopak přejímají se nemovitosti třeba i naprosto neobdělané, zejména když se přejímají ihned po sklizni, a, co se týče čís. 12, ukládá obvodovým úřadovnám, by vykonávaly rozkazy Státního pozemkového úřadu a prováděly práce jim přidělené, zejména vyšetřovaly — roz. na takový rozkaz Státního pozemkového úřadu — náhradu za přejímané nebo převzaté nemovitosti (důkaz, že převzetí může oceňovacímu řízení předcházeti, jak k čís. 3 uvedeno), což v sobě ovšem nezahrnuje právo o náhradě rozhodnouti, právo, jež náleží jen Státnímu pozemkovému úřadu samému, tím méně pak činiti o náhradě té dohodu, která vyžaduje podpisu presidenta Státního pozemkového úřadu. Doložiti sluší jen ještě, že se žalobci žádá křivda neděje, když Státní pozemkový úřad odpírá mu platiti, neboť přidělci podle celé řady dokladů jsou ochotni platiti, ale ovšem jen přiměřenou částku, pokládajíce sumy žalobcem účtované za nenáležitě a vytýkající pracím účtovaným podstatné vady, což je otázkou příslušného jiného sporu, ale naopak by se křivda děla Státnímu pozemkovému úřadu, kdyby měl práce ty platiti, když podle stavu věci užitek z nich v rukou nemá, nýbrž ho mají přidělci, od nichž si práce zaplatiti nedal o není tedy obohacen.

Čís. 7530.

Vymáhající věřitel nepožívá ochrany důvěry ve veřejné knihy, pokud jde o nabytí exekučního nadzástavního práva na hypotekárních pohledávkách.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1927, Rv I 355/27.)

Žalobce maje proti Anně H-ové vykonatelnou pohledávku 3.400 Kč s příslušenstvím, vymohl si pro tuto pohledávku exekuci zabavením pohledávky Anny H-ové, vážnoucí na nemovitostech vl. č. 31 a 124 v K. na základě dluhopisu ze dne 30. ledna 1920 ve výši 5.000 Kč, a dal si tuto pohledávku přikázati k vybrání (§§ 320 až 323 ex. ř.). Na základě to-